

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

גליון
608

2
משניות
ביום

3
סעיפים
ליום

חודש אב תשפ"ב

במשנה היומית:

מסכת תרומות פרק י' משנה ט' –
עד מסכת מעשר שני פרק א' משנה ו'

בהלכה היומית: שו"ע או"ח

סימן ש"ה סעיף ט' - עד סימן ש"ח סעיף ל"ט

גבורה יהודית

נפח שומר שבת... מראה, חלון וההבדל ביניהם...

הנפח - כף כינו אותו במתנה. הוא היה אדם חסן ושרירי, שפוחותיו - אם נתחשב בגילו המופלג - לא היו קבועים עלם צעיר לזמנים. במחנה הכפיה פנו אותו 'שמשון הגבור'. שעות רבות עמד במקומו פשדיו מחשלות ברזלים ברזיות ובמקומות. עד מהרה למדו עובדי הכפיה האחרים להפיר את אפיו המפנם ושתקנותו הפוסתגרת. מפקחי העבודה לא הסתירו את השתאותם מעבודתו המדקת והרעיפו עליה שבחים, בהציגם אותו כמודל לחסי. התפוקה שהניב הפכה אותו לנכס חשוב בעבורם, ובכוחה אף הצליח מידענו להגיע להקדם יוצא דופן עם הממנה עליו: בכל שבת זכה הוא ל'פטור' מעשיית מלאכות האסורות מן התורה. התר לו להסתפק בעבודות שאסרו חכמים, כגרידת גרוטאות - מלאכה האסורה רק משום 'מוקצה'.

שמעו של הנפח הגיע לאוני המנהלים הככירים. אלה התרשמו מהמוניטין שצאצאו לאיש, והחליטו לקדמו ולהעבירו אל בית המלאכה הראשי של המתנה. אלא ששם נהוגים היו כללים אחרים: פעמיים ביום נערכו מפקד לכל עובדי הכפיה, במהלכו נדרשו לחתם את שמם בחוברת הנוכחות. הפגעות מחתמה משמעותה היתה: העדרות מעבודה, מעשה שגור בעקבותיו ענש קשה.

השבת הראשונה של הנפח במקום עבודתו התפשט הגיעה. בשעת בקר מקדמת פסעו האסירים לעוד יום מפרו, כאשר בזנב השונה הערפית צעד לו הנפח. הטור שנוצב מול עמדת ההתקמה התקדם לאטו. איש לא הבחין בדמות שמקמה בחשאי אל עבר שלחנות העבודה.

רק שעה קלה חלפה עד שהגיה בריצה שמואל שניידר - האסיר הממנה על פלגת העבודה. הוא פנה בבהילות אל הנפח, טפח קלות על כתפו והצביע באצבע רועדת על מחברת הנוכחות. "שכחת לחתום" - אמר בטון נזוף - "הוסף מהר את חתימתך, פן יבלע לך!"

הרש הפרזל הסב את ראשו באטיות לעבר שניידר. הניח מידיו את הפטיש שבו עשה שמוש למראית העין, ולחש חרישית: "לא שכחתי לחתום. שבת חיום, וכתובה היא מלאכה האסורה מידאורייתא. כן למד אותי הרב בעיניה..."

פניו של שניידר החיוורו. "מה???" - לחש בתדהמה - "וכי צאצא מדיערת?? חתם מיד! האם אינך מבין את

הרב חנך. "שים לב למה שאמרת פרגע. כאשר אתה מביט בפראה המזוהבת ונקרת-הערך, את מי הנך רואה? את עצמך, ותו לא. לא בני אדם, לא עניים, ואף לא רעבים ללחם. שקוע בעצמך ובקרתך עד כלות. מתי התחלת לראות אנשים? כאשר פנית להביט בזוכית החלון. הזוכית - שקופה ופשוטה היא. רק אז, פרגע שהחלת להתבונן מבעד אליה, נוכחת לראות את החיים שפחוץ לבעיה בה אתה חי, שמת לב שישנם עוד אנשים בעולם וישעולם כמנהגו נוהג. יש סוחרים וישנם עניים. יש כפרות וגם עגלונים. התחלת סוף סוף לראות את האחר..."

הפח האגואיסטי הטבעי של האדם והשקיעות התמידית ב'אני' - חזקים הם עשרות מונים מהשכל הישר. הענות והרוע נעשים בעיני האנוכי פמיציאות רצויה וערפית. לא רק חיצונית, אלא גם פנימית.

אבל אם אמונתו של האדם היא בבורא, אקנם הרותו - במדה מסקמת - נלקחת פכיל, אף היא נרק היא, מובילה אותו לדרך נכונה ולתקון המדות. האמונה השרשית, התמימה, האמיתית, בלי ההתכפיות, היא שמוכילה את האדם לאשר ולספוק.

לימוד התורה הקדושה הוא אחד הגורמים החזקים ביותר לישור השכל ולהכנסת התודעה של ציאה מאגואיזם ואנוכיות. ההתבטלות לדעת-תורה מרגילה את האדם לתור על מחשבתו וגורמת לטוש ולחודוד המדות הטובות.

משניות - מלשון שנון וחדוד. פי הן הן גופי תורה, והן הן שפוסתות ואישרות את השכל הגשמי והעצמאי, מעלות אותו על דרך המלך ברוך הוא, ומקלשות את מדות האדם ואת שכלו הרגיש.

ועל כן פותח באגרותיו מרן ה'חזון איש' זיע"א: "ואקנם האישי האכה לדיעת התורה, הוא הולך בין אנשים ונדמה כן אדם. אבל פאקמת הוא מלאך נגר עם בני תמונתו, וחי תמי אצילות ומרום על כל פרקה ותהלה..."

את כל העניים שהיו מתדפקים על דלתו, היה הרב הגדון שולח אל תלמידו האמיד. הלה, אף שלא נמנה על גברי העיר הגדולים ביותר, בעל ממון היה, וטוב לבו בשלוב עם ההערכה העצומה לרבו - הובילו אותו לתמוך ביד רחבה ונגפש מפצה, בכל נוקם ואביון ששלח אליו רבו המבק. **ביום** בהיר אחד הגיעה לאוני הרב שמועה לא טובה, כי תלמידו המממשע והציאתן פסק מלתרם כספים. ברור קצר העלה כי הלה זכה בפסי בסכום כסף גדול, ומרגע שהתעשר - התמקצו.

בלב כבד התדפק הרב על דלת ביתו החדש של העשיר, כדי לברר על מה ולמה נכנסה בו מקצנות כרונית.

הגביר הכניס את רבו בכבוד רב. סובב עמו פרנכי בינית המרנח והחדשי, והראה לו את הרהיטים המשפחים שרכש זה עתה.

"אמר לי - מראה יש לך בבית???" - שאל לפתע הרב הקשיש. **"בנדאי"** - צהל האיש בשחן - "זו לא סתם מראה. עשויה היא ובה אדם משפך באבני חן!". חיש מהר אץ התלמיד להביאה לפני רבו.

הרב נטל את המראה, הביט בה קצרות, הגיש אותה חזרה לתלמידו ושאל: "הבט נא במראה ואמר לי מה הנך רואה בה?"

העשיר התבלבל קלות, אף עשה פמצות הצדיק. הציץ במראה ופנה בתמיהה: "מה זאת אומרת מה אני רואה בה? את עצמי וכי מיעדת היא לתשמיש אחר???"

הרב הסיט לפתע את השיחה: "וחלונות יש לך בבית???" - תהה באוני תלמידו.

"איה, פן" - השיב העשיר נבוך למחצה, ומיהר להוביל את הרב הקשיש אל החלון שציב בירכתי הבית.

"כעת אמר לי, תלמידי הנקר, מה רואה אתה מבעד לזוכית החלון??"

התלמיד התבלבל סופית. לאן נושבת רוחו של הרב? "סוסיים, סוחרים, עגלות ודוכנים. גם עובדי ארץ אני רואה. בעצם, הכל!" - ענה הגביר בגמגום.

ניתן לקבל
חוברת הקדמות למשנה
במשרדי קביעותא
או במייל
office@kviuta.org

קבלת עלון המבחנים
ניתן לשלוח בקשה במייל office@kviuta.org וכן לקבל אוטומטי בפוסט
דרך מערכת קביעותא בטלפון 072-332-3020 שלוחה 2 < 4
כמו"כ ניתן לענות על המבחנים במערכת זו, או ב **kviuta.org**
וכן דרך עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

לשיעורים
במשנה ובהלכה היומית
24 שעות
בטלפון 072-332-3020
וכן kviuta.org

הגילוי בצפת העתיקה

איזו תרומה טהורה מותרת לבהמת כהן

בקצה הקלוז הצנזאי, בפניה הצפון מערבית, ליד החלון הפתוח שהר מירון נשקף ממנו במלוא הדרו, יושב יהודי אמריקאי, חסיד. לפי מראהו ניתן לקבוע שגילו נע אי שם בין שנות החמישים המתקדמות לשישים האמצעיות. מוישי יודע שהוא הגיע לארץ למספר שבועות, זאת לאחר ששמע אותו אומר לבן שיחו בטלפון: "אתה יכול להתארך אצלי בשבת הקרובה, גם בשבת הבאה וגם בזאת שבאה אחריה".

הוא טיפוס מאוד מתערבב וחברותי, מהסוג שמתנדב למכור עליות כשהגבאי מתעכב בשני ובחמישי. לפי כמות ה'בוקר טוב' שהוא מפזר סביבו, נראה שכל צפתי שני הוא ידיו האישי. מוישי התיישב שולחן אחד ליד מקום מושבו עם גמרא בידו. היום הוא ינסה בפעם האחרונה לצלוח בכל זאת את סדר לימודו היומי. "אם היום אני לא מצליח", הוא אמר לעצמו, "אני אומר ביי ביי לגמרא, ניפגש שוב בזמן אלול במסכת החדשה".

לא עבר זמן רב עד שהאמריקאי פנה אליו, "היי בחור'ל, לי קוראים חיים, איך קוראים לך?". "מוישי", הוא ענה לו בהטעמה בתקווה שהוא יפתח איתו שיחה, משהו יותר נחמד מלשבת מתוסכל מול הגמרא. חיים לא אכזב, "מוישי איז א שיניע יידישע נאמען" הגיב לשמע שמו. "תגיד לי, מה אתה לומד עכשיו?". פניו של מוישי התכרכמו במקצת, זה לא הכיוון שהוא חשב שאליו השיחה תנותב. "אני חוזר כרגע על סוגיות בשנים אוהזין".

חיים התרומם מספסלו ועבר למושב ליד מוישי, משתהה לרגע לפני שהוא מתיישב, כמו מבקש את רשותו של מוישי, רק אחרי הנהון קצר התיישב לידו. "איך לך מדי הרבה סבלנות ללמוד, הא?", מוישי התגונן מיד: "מה פתאום? אני מתווכח מאוד ללימוד, זה רק עכשיו, משהו זמני בימי בין הזמנים". "זה מה שאמרת", חיך חיים לבחור המתפתל מולו, "לך עצמך אין סבלנות ללמוד, רק כשאתה בישיבה אתה מצטרף למצב ששורר שם. נסחף עם הזרם, קוראים לזה אצלנו באמריקה".

מוישי רצה להביע התנגדות לפרשנות המחמירה שחיים הציג, הוא עצמו ממש לא ראה את הדברים בצורה ביקורתית שכזו. אבל הוא החליט שכדאי לו לזרום עם הגביר האמריקאי, לא להתעקש על איך שהוא מפרש את החיבור שלו לתורה. "תקשיב בחור", פניו של חיים הרצינו קמעא, "אני לא משגיח וגם לא מתמיד גדול בעצמי, אבל אני רוצה לספר לך סיפור ששמעתי מאבי זכר צדיק לברכה". מוישי היטה אוזן, הוא אמנם אינו משתוקק כעת לשמוע דברי חיזוק, אבל כל מילה שחיים מפיך בעברית רצוצה היא פנינה.

אבי גדל בהונגריה כבן למשפחה מאוד נכבדה. אביו – סבי, היה בעל יקב וסוחר יינות גדול מאוד, שכיחן כסגן ראש הקהל בעיירה והיה חסיד מובהק של רבו בגאליציה. לקראת בר המצווה של אבא שלי, לקח אותו אביו להנחת תפילין אצל הרבי. כהכנה לקראת המעמד הגדול, החל אבי לשגן בפרץ את כל פרקי המשניות של מסכתות סדר מועד. במהלך הנסיעה הארוכה, הוא חזר שוב ושוב על כל משנה, פרק ומסכתא, עד שידע את כל הסדר על בוריו.

אבי זכה, שהרבי הקדוש הניח לו את התפילין בפעם הראשונה. לאחר מכן שאלו הרבי איזו הכנה הוא עשה לקראת הבר מצווה, אבי השיב שהוא שיגן וברוך ה' יודע להיבחן על כל סדר מועד שבמשנה. עיניו של הרבי אורו משמחה, הוא בחן בחדווה את נער הבר מצווה מהונגריה.

מוישי הגיע עם משפחתו לנפוש בצפת, עיר המקובלים, שבה חיו ופעלו מאורי הדורות ששמש מוזכר עד היום בסילודין. הוא חש ברוח המרוממת בעת שהתהלך באותן סמטאות שבהן התהלכו גורי האר"י הקדושים, כשהם מרחשין אותיות וצירופים. הוא התרגש לפסוע על מפתנם של אותם בתי כנסיות, שבהם התפלפלו תלמידי הבית יוסף בפסקי דינים וחיידושים.

הוא הסתובב בין הבתים עם הקירות העבים, כאלו שבסמוך לקרקעית מציץ חלון קמור - צהר - למרתף בעל היסטוריה של מאות שנים. מצד אחד, הכל היה מושלם. הוא נמצא בעיר העתיקה של צפת, מקום הנופש האידיאלי לגוף ולנשמה. מגיע לו, הוא הרי עמל במשך כל זמן הקיץ על תלמודו בישיבה. מצד שני, הוא מרגיש שחסרה לו האווירה של תיבת נח המגינה ומצילה. השטייגען, הגמרא בצבע בורדו אדמדום, קובץ המפרשים עם הכריכה הבלויה וגם החברותא, כל אלו נשארו מיותרים, והם חסרים לו.

אין הוא מהרהר חלילה אחר הצורך של "וקווי ה' יחליפו כוח", אדרבה, גם הוא מרגיש עד כמה הוא זקוק לכך. אבל ההתנתקות הפתאומית מהשקיעות בלימוד התורה ובעבודת ה' מבלבלת אותו. הוא צריך לפתע להתמודד בשמירת עיניים מול קבוצות האנשים הנוספות שמתסובבות בסמטאות וחלקן רחוקות מחיי שמירת תורה ומצוות. התפילות גם הן מציפות בפניו אתגרים. הוא רגיל לתפילות בהיכל הישיבה בצנותא עם חמש מאות תלמידים, ראשי הישיבה והמשגיחים. כעת הוא מתפלל במנין של כמה עשרות נופשים, שחלקם כבר נמצאים ראשם ורובם בתכנון טיולים.

הוא נוכח לדעת שיש עולם, שבו צריך להשקיע בתפילה גם בלי עזרה של אווירה שסוחפת אותך מאליה. שהחיוב לשמור על העיניים לא נמצא רק בספרי המוסר ובדרשות שהמשגיח נושא בוועדים, אלא גם ובמיוחד כשמבלים בפארקים וחותרים בקיאקים. מה שבעיקר לא הסתדר לו, זהו סדר הלימוד שהוא קבע לעצמו להקפיד עליו בחופשה. מבחינתו, לימוד התורה הוא סדר רציני כמו סדר א' או ב' בישיבה, לא סדר פרווה כמו שיש לו עכשיו בחופשה. בימים האחרונים הוא היה פותח את הגמרא, מתחיל את השורה הראשונה ולא ממש מצליח להתקדם הלאה.

סמטאות צפת העתיקה

בגמרא (ע"ז ט"ו א' ועוד) מבואר שמותר להאכיל בהמת כהן תרומה משום שהבהמה קנויה לכהן, ובפרשה של אכילת תרומה לכהן נאמר (ויקרא כ"ב, י"א) 'קנין כספו', שאף קנינו של כהן אוכל בתרומה.

וצריך ביאור באיזו תרומה מיירי קרא, ששנינו בסוף מסכת תרומות (פ"א מ"ט) שמאכילים כרשיני תרומה לבהמת כהן, וכתב הר"ש (הלה פ"ד מ"ט) שתרומה שראויה לאדם אסור ליתנה לבהמה, משום שנחשב הפסד תרומה, ודבר שאינו עומד לאכילת אדם אינו תרומה כלל, ומה ששנינו שכרשינים קדושים בקדושת תרומה ומותר להאכילם לבהמה, היינו משום שהם ראויים לאדם רק על ידי הדחק, ואע"פ שמדאורייתא אינם תרומה, מכל מקום מדרבנן תקנו בהם תרומה, אבל מותר להאכילם לבהמה כיון שאינם עומדים לאדם.

ולפי שיטת הר"ש הנ"ל קשה איזו תרומה נתחדש בקרא - 'קנין כספו' - שמותר ליתנה לבהמת כהן, הרי מה שעומד לאדם אסור ליתנה לבהמה מדאורייתא, ומה שאינו עומד לאדם אינו תרומה מן התורה, [ומה שכרשיני תרומה - שאינם עומדים לאדם - קדושים בקדושת תרומה, אינו מכח ריבוי הקרא, אלא הוא מדרבנן].

ויש לומר שנפקא מינה בדבר שבתחילה היה עומד לאכילת אדם, ולכן חל עליו שם תרומה, ואז היה אסור להאכילו לבהמה, ואחר כך נתקלקל קצת באופן ששוב אינו עומד לאכילת אדם אבל לא נפסל מאכילת אדם, ולכן נשאר עליו שם תרומה, אבל כיון שעכשיו אינו עומד לאדם, לא נחשב הפסד ליתנו לבהמה (עי' ביאור ההלכה הל' תרומות פ"ב ה"ב ד"ה הכרשינין).

ועוד נפקא מינה בתרומה שאינה עומדת לאכילת אדם מכח איסור אחר שיש בה, כגון תרומה של חמץ בערב פסח לאחר זמן איסור אכילה, שכתב רש"י (פסחים י"ג א' ד"ה טהרות) שכיון שאינה עומדת לאכילת אדם מכח איסור חמץ, מותר להאכילה לבהמה, וכן תרומה שנתערב בה דם או חלב וכדומה, שכיון ששוב אינה ראויה לאדם, לא נחשב הפסד להאכילה לבהמה (עי' ביאור ההלכה שם).

ויש אחרונים (ארץ חפץ ל' ב' בשם הגר"ש סלנט ז"ל, חזון איש מעשרות ז' י"ג) שהתירו על פי זה להאכיל לבהמה בזמן הזה תרומה טהורה **הראויה לאדם**, שכיון שכל הכהנים טמאים טומאת מות, ואין מי שיאכלנה, לא נחשב שמפסידה. אמנם האחרונים (מעדני ארץ תרומות פ"ב ה"ד אות ד', ועי' קול גדול להר"מ בן חביב סי' נ"ו) הקשו ממה שכתבו הטור והשולחן ערוך (סי' ש"א סעי' י"ט) לגבי תרומה טהורה בזמן הזה, שכיון שהיא אסורה לכהנים ואסור לשורפה, צריך לקבורה, והוסיפו שעדיף להכשירה לפני מירוח, וכשתיטמא ישרפנה, ולא הזכירו שיש עצה להאכילה לבהמת כהן, ומשמע שכיון שהתרומה מצד עצמה ראויה לאדם, אסור להאכילה לבהמה.

רץ למושגה

הגאון רבי משה לנדניסקי זיע"א

קרעצ'מע יש רק באן...

הגאון הצדיק רבי משה מנדל שולזינגר זיע"א היה מספר:

ראש ישיבת ראדון, הגאון רבי משה לנדניסקי זיע"א, נסע פעם בְּכַרְכְּרָה. פל הדרג ישב וישן בעל פה משניות לרב. לפתע עצר מומלמולו. מצחו נחרש קמטים והוא נראה מטורד. ממוחו נשקטה

תבה אחת בסדר נזיקין. רבי משה נסה להזכר בה, אך ללא הועיל.

זמן מה לאחר מכן עצרה הכרכרה בפנדק דרכים - קרעצ'מע. אץ רץ רבי משה אל בעל האכסניה היהודי. "האם יש לך פרה משניות נזיקין??" - שאל, קולו אומר תחנונים וצפאון.

פניו של האכסנאי אורו. "אכן, פרה משניות אחד ויחיד יש לי בבית. אלו משניות סדר נזיקין, ומלבדן אין לי שום ספר..."

היהודי פנה להביא את הספר הקר, ורבי משה, בהתלהבות אין קץ, פתח את המשניות ותר אחר המלה הנשפחת. סיים, וצא מהקרעצ'מע בשמחה עצומה להמשיך דרכו.

כאשר שב לראדון, נכנס רבי משה אל מרן החפץ חיים זיע"א. הוא ספר בהתרגשות את ההשגחה הפרטית שבה נזכה. "פרה אחד בלבד היה לו לבעל הבית, וסדר נזיקין היה" - אמר באשר.

בדרכו בקדש ישב מרן החפץ חיים כאשר פניו נטויות כלפי מטה. ואז הוא החל למלמל: "ר' משה, ר' משה. אבל בעולם הבא אין קרעצ'מע. שמה אין אף אכסניה בדרג. כאשר באים לשם, אם יודעים את המשניות - יודעים, ואם לא - אף אחד לא יתן שם פרה משניות להציץ ולהזכר. אשרי מי שבה לכאן ותלמודו בידו!"

לחיות בהלכה

עיון ההלכה - עיקר שברפואת תחלואי הנפש

חכמי היראה מצאו את השפעת הלימוד בשני סוגים, הסוג האחד לימוד החובה של קיום הדין ושמירת ההלכה וההתעוררות למה שראוי להתעורר וכו', והסוג השני לימוד פרטי ההלכה של כל דין ודין וכו' והעיקר שברפואת תחלואי הנפש האלו הוא העיון בהלכה הדק היטב בכל פרטי סעיפיה. (מורן רבינו ה"חזון איש" זיע"א, אמונה ובטחון)

להתפתחויות הצפויים. אי-חתימה הרי משמעותה - קנות! השומרים הנאצים סגרו את המחברת ופנו לצאת. הם לא הבחינו בחתימה החסרה, כאלו הפו בסגנונים. השתאות אתנה בנזכרים.

ביום ששי בשבוע שלאחר מכן, החתים הממנה שניידר מראש את הנפח על רשימת הנוכחות של השבת, אלא שבבקר יום השבת ארע דבר בלתי-צפוי:

טרם נגשו האסירים לחתימת הנוכחות, נכנס למקום במפתיע אחד מקלפי האס-אס, שידיע היה לשמחה באכזריותו. פשחיו שטני מרוח על פניו המחליאות, הרים הצורך את חוברת השמות והחל לעלעל בה, זאת בנישיון לגלות אם אי-מי מהאסירים העזו להערים על חקי המחנה ולחתם מראש. אמת מות נפלה על האסירים. שניידר רעד כעלה נדף. אבל לעמתו, הנפח נותר שלו וננוח. השניות נדמו לנצח.

ענת אכזבה פיסתה את פרצופו של הנאיצי ופניו התפרקמו בנעם. הוא השליך את המחברת על השלחן, סב על עקבותיו וצא. והי הדבר לפלא...

עליו שרידי הדרתו, בבקשה שייאות ללמוד איתו חברותא בסתר הלילה. "אתה צדיק", השיב לו היהודי המופתע, "אבל איך נלמד ללא כל ספר או דף גמרא?" הוא הקשה באנחה מרה. "אני יודע בעל פה את משניות סדר מועד, שעליהם נבנתו בבר מצווה, וגם את סדר נזיקין ששינתי מאז", השיב לו אבי.

וכך היה. בכל לילה ולילה, כשהשומרים הנאצים והקאפו עושה דברם לא שמו לב לנעשה, למד אבי עם החברותא עוד משנה ועוד משנה. לימוד זה החזיק אותו לאורך כל שנות המלחמה. החברותא נרצח כשחפסו אותו מנסה להדליק נרות חנוכה, אבי התגלגל לעוד שלושה מחנות, אבל הוא המשיך ללמוד כל יום כמה משניות מסדרי מועד ונזיקין.

הוא זכה להינצל מהשוואה האיומה, היגר לאמריקה ובחסידי שמיים נישא והקים משפחה. בכל יום היה אבי לומד משניות אחרי התפילה במשך שעה ארוכה. הוא היה מסיים את שישה סדרי המשנה כמה פעמים בכל שנה. פעם במחנה הקיץ התבטלתי ולא פתחתי ספר במשך כל היממה. הוא לקח אותי אז הצידה וסיפר את כל הסיפור שהתחיל לקראת בר המצווה, המשיך בשנות השואה ועדיין מתרחש כל יום כשהוא לומד משנה.

חיים בחן את מוישי היושב מהופנט ממולו. "תראה" הוא אמר לו כעבור כמה דקות, "אני לא חושב שבחור ישיבה צריך לבחור באופן קבוע בלימוד משניות על פני לימודי הגמרא. אבל לימוד כזה, לא קורה ממצב בשיבה או מאוורה, אלא אך ורק מחיבור עמוק ופנימי לתורה הקדושה".

"אני רוצה להציע לך חברותא, כל זמן שאנחנו פה ביחד בעיר העתיקה של צפת המעטירה. לא נלמד כל סדר מועד ונזיקין, נסתפק בשתי משניות ביום עם פירוש ברטנורא".

לימוד תורה בגטו ורשה

מחתימה בשבתות. אבל אצא, קצת עשה לעצמך ולנו טובה, וחתם על הדף".

הוא של הנפח הזדקף לפתע, ועיניו בפרו כלפידים. עובדי הכפייה האחרים השתתקו באחת. הנפח פתח את פיו והחל לשאת נאום נרגש וחוצב להבות על חשיבות שמירת השבת. בבית המלאכה החדוד באותן דקות משנים אבודים שנשפחו במלחמת ההשחרות בעמק התפוח. שבת, אמונה, מצוות, בורא עולם, התורה הקדושה. אט-אט נשקטו כלי העבודה מהזיזים העמלות, ובזק חזר להאיר את עיניהם הכבויות של היהודים המעונים. במקום פרצה סערה. הנפח האמיץ שהעז לקרוא תגר על חקי האפל, עורר תסיסה רבתי בקרב האסירים. היו שהביעו תמיכה בהסתגרותו מחתימה, והיו שהתנגדו.

קולו האדיר של הנפח רעם בין קירות מופעל הפרזל: "רבנות! מוכן אני למות, ובלבד שלא לחלל שבת בפרהסייה!"

דקות אחר כך, שקט מתוח השתרר כאשר רפרפו המפקחים הגרמנים על רשימת השמות. הכל צפו במתח

גבורה יהודית המשך מעמוד א'

גדל הסקנה שפדבר???. שריר לא זע פניו של הנפח. הוא הסב את מבטו מאיש שיחו אל שלחן עבודתו, ושב לשקד על עבודתו המדומה. שניידר לא ידע את נפשו. הנפח הגאון עקשן פסלע. מה יעשה?

הוא מחר להזעיק למקום את קנהל העבודה היהודי. תלה הצטרף לנשיונות השקנוע, ונשנים נסו לדבר על לבו של הנפח. "בעוד זמן קצר" - הזהיר הממנה - "יגלו הפנהלים את החתימה החסרה. פטח יודע אתה מה משמעותה. השתמטות מעבודה - שענשה הוא מות!"

הדברים נפלו על אזניים גרלות. קשה היה להזיז את הנפח המבוגר מעמדתו המצוקת כבטון. משפך, נסה מנהל העבודה לשנות טון דבור: "שמע נא" - נסה לדבר רכות - "בעתיד אעשה מאמץ גדול כדי להשיג עבורך פטור

מסכת מעשרות

"גורן" הוא מקום איסוף התבואה, וכאמור, כאשר אוספים את כל הגרעינים לערימה וממרחים אותה, זהו גמר המלאכה של התבואה. ובשאר דברים ישנם צורות אחרות של "גורן". למשל במילוי ארגזים, או בעשיית אגודות ירק (בירק שהדרך לאוגדו).

מלאכות אלו קובעות למעשר, ואסור לאכול מהפירות אפילו עראי. דין זה הוא רק כאשר הפירות מיועדות למכירה, אולם כאשר מתכוונן להביאם לביתו, יהיה מותר לו לאכול מהן עראי עד שיראו את פני הבית. מלבד במקרים דלהלן, שסימנם "**כשמתח את**".

"**כבוש**" - אם כבשו את הירקות בחומץ או מי מלח. "**שבת**" - אם הגיעה השבת, השבת קובעת למעשר. "**מקח**" - כשמוכר את פירות. "**חצר**" - אם הפירות כבר נכנסו לחצרו. "**תרומה**" - אם נתרמה מהן תרומה גדולה. "**אור**" - אם נתקנו ע"י האש, כגון בבישול. "**מלח**" - אם מלח את פירות כדי להטעימם או כדי שישתמרו.

מותר לאכול מהן עראי מבלי לעשרן, כל עוד לא נגמרה מלאכתן. וגמר מלאכה זו היא למשל בגרעיני דגן לאחר הדישה ועשיית ה"כרי" (ערימת הגרעינים) וה"מירוח" (החלקת הערימה). בפירות הנאספים לתוך ארגזים, גמר מלאכתן הוא עם מילוי הארגזים. לפני גמר המלאכה הפירות עדיין פטורים ממעשרות.

אך יש לציין שגם לאחר גמר מלאכתן, ישנם מקרים שיהיה מותר לאכול את הפירות בלי לעשר באופן עראי, אך אכילת קבע בכל מקרה אסורה.

בשתי עונות אלו עוסקת המשנה בפרק א' דמעשרות. **בתחילה** מפרטת המשנה: "מאימתי הפירות חייבות במעשרות" - כלומר מתי יקראו אוכל (משניות ב - ד), ואח"כ בהמשך הפרק: "איזהו גרנן למעשרות" - אימתי הוקבעו הפירות למעשר ואסור לאכול מהן עראי.

במסכת תרומות עסקה המשנה בתרומה גדולה ובתרומות מעשר, שהן מתנות כהונה ואסורות לזרים.

במסכת מעשרות המשנה עוסקת בכל ההפרשות שיש להפריש מן הפירות: תרומה, מעשר ראשון, מעשר שני ומעשר עני. והשם "מעשרות" כולל את כל אלו וגם את התרומה.

בפרק א' עוסקת המשנה ב"עונת המעשרות". ויש שני סוגים של עונת המעשרות:

- א. הזמן שהפירות נקראים כבר "אוכל", כלומר ראויים לאכילה, שרק אז אפשר לעשר אותם, ולפני כן לא יחולו המעשרות. והמשנה מפרטת בכמה וכמה סוגי פירות וירקות מתי היא עונת מעשרותיהם.
- ב. סוג שני של עונת המעשרות הוא ה"גמר מלאכה". גם לאחר שהפירות ראויים לאכילה, עדיין יהיה

הזוכים בהגרלות

מבחנים במשנה היומית
317-320 / 017-020
ומבחן בהלכה 20

- ה' לשם, ירושלים
- ה' דוד גרשון בריסק, עפולה
- ה' יעקב ישראל אינהורן, בני ברק
- ה' אליעזר פוקס, ירושלים
- ה' יוסף גרינוולד, ירושלים
- ה' פנחס יעקב דבלינגר, ירושלים
- ה' יעקב מאיר קוסמן, נתניה
- ה' יעקב צבי רובינפלד, ירושלים
- ה' אשר אלחדד, בני ברק

לע"נ מרת אסתר בת ר' יחזקאל ע"ה נלב"ע ה' אלול

לע"נ הרב לוי בן הרב חנה ויוסף נלב"ע י' אב

לע"נ רפאל בן עליה ז"ל נלב"ע ה' אב

לע"נ הרה"ח מרדכי אפרים פישל בן ר' שמעון אליעזר ז"ל נלב"ע ו' אב

לע"נ ר' עוזיאל בן ר' ישראל שמואל ז"ל נלב"ע י"ט אב

לע"נ רם בן יששכר ושפרה ז"ל נלב"ע י"ז אב

לע"נ זרובבל בן דוד ע"ה

לע"נ שמואל בן זכריה יחיא ומרים ז"ל נלב"ע ג' אלול

לע"נ מרת בטי בתיה בת שלמה ז"ל נלב"ע כ"ט אב

לע"נ ר' יעקב בן ר' יצחק ז"ל נלב"ע כ"ח אב

מסד פירדמן 054-849-3031